

In de schijnwerper:

Actieplan Achterhoekse jongeren naar werk, school of zinvolle daginvulling

In de Achterhoek investeert men al een aantal jaren in de toekomst van kwetsbare jongeren in de begeleiding van school naar werk of thuis naar werk. Dit gebeurt in goede samenwerking tussen het bedrijfsleven, onderwijs (MBO, PRO, VSO), RMC, UVW en gemeenten. Hieruit zijn de afgelopen jaren al een groot aantal initiatieven voortgekomen. Een mooi voorbeeld hiervan is het loopbaanplein. Dat is een voorziening voor studentbegeleiding op school (ROC Graafschap College) met veel specialisten. Er doen zo'n 14 verschillende organisaties mee aan het loopbaanplein, van orthopedagogen, psychologen, maatschappelijk werkers, jeugdzorgmedewerkers, verslavingszorgmedewerkers tot GGNet, RMC, Leerplicht en Sociale raadslieden en uitzendbureaus. De visie erachter is die van preventie: het is belangrijk om daar waar jongeren dreigen te struikelen de juiste ondersteuning te bieden om te voorkomen dat er uitval plaatsvindt. Naast het begeleiden jongeren van school naar werk is het loopbaanplein ook de plek voor loopbaanvraagstukken, niet alleen voor de studenten van het Graafschap College maar voor de gehele regio. Er zijn zo'n 60 tot 70 medewerkers actief op het loopbaanplein en die begeleiden jaarlijks zo'n 1700 studenten die extra ondersteuning nodig hebben die in het onderwijs niet gegeven kan worden. Dat is ongeveer 17% van alle leerlingen. De komende jaren willen al deze partners nog een extra tandje bijzetten om het volgende doel te realiseren: "In 2020 gaan alle Achterhoekse jongeren tussen de 16 en 27 jaar naar school, hebben werk of een zinvolle dagbesteding."

Aan tafel zitten Debby Heltzel (coördinator arbeidsmarkt Graafschap College), Alex Jansen (manager loopbaanplein Graafschap College) en Petra Helming (regiocoördinator Werk en Inkomen bij gemeente Doetinchem).

1. De oorsprong: waar het begon & de mijlpalen

Voorlopersaanpak als trigger

De basis van dit traject ligt in de voorlopersaanpak. In 2011 maakte het Graafschap College onderdeel uit van deze voorlopersaanpak. Hiervoor zijn een aantal pilots in het land uitgezet waar de ministeries samen met onderwijsinstellingen gingen kijken naar de knelpunten in de regio als het ging om de ondersteuning van deze jongeren. In de Achterhoek werden vier aandachtspunten geïdentificeerd, namelijk: 1) Realiseren combinatie-arrangementen onderwijs en zorg; 2) Verbeteren soepele overgang van school naar werk; 3) Overgang werkzoekend naar school: gezamenlijke intake; 4) Realiseren bijzondere vormen van onderwijs voor bijzondere groepen studenten. Vervolgens is voor elk van deze aandachtspunten een breed samengestelde projectgroep opgesteld met deelnemers uit het MBO, VSO, begeleidingsorganisaties, RMC en het UWV. Samen hebben zij het probleem verkend en een gezamenlijke oplossing bedacht.

Voorbeelden van initiatieven

De projectgroepen kwamen tot diverse krachtige initiatieven. Zoals:

- Een gezamenlijke intake met gemeente en de onderwijsinstelling wanneer een jongere onder de 27 een uitkering aanvraagt waarin men samen bekijkt of de jongere schoolbaar, leerbaar en toelaatbaar is. Als dit zo is wordt de jongere ingeschreven op de gewenste opleiding en anders krijgt hij/zij een uitkering en volgt begeleiding naar werk.
- Trajectbegeleiding (door maatschappelijk werk, jeugdzorg, ambulante begeleiding of orthopedagogie) voor jongeren die meer zorg nodig hebben dan een studiebegeleider of decaan kan bieden. Daarmee is een duidelijke positie gecreëerd voor deze zorgprofessionals in het onderwijs. Omdat hier ook een verbinding ligt met jeugdzorg, de wijkteams en de WMO nemen de Achterhoekse gemeenten een derde van de kosten van de trajectbegeleiding voor haar rekening.
- Bijzondere onderwijsarrangementen voor studenten die vanwege hun gedrag of complexe problematiek niet deel kunnen nemen aan het reguliere onderwijs. Hier is bijvoorbeeld 'mijn school' voor ontwikkeld: een aparte onderwijslocatie waar nu zo'n 150 jongeren onderwijs volgen in een vrije vorm. Ze volgen een ander pad maar halen *wel* hun kwalificatie aan het eind van het programma.
- School Ex: een programma om leerlingen te begeleiden van school naar werk. Omdat werd geconstateerd dat de verbinding van school naar werk niet voor alle studenten vanzelfsprekend is, waardoor er jongeren thuis op de bank komen te zitten. Niet iedereen ziet namelijk direct perspectief op werk. Het Graafschap College was hierin een belangrijke speler. Zij hebben in hun visie opgenomen dat er geen enkele jongere de school mag verlaten zonder perspectief. Men beseft dat dit een hele hoge ambitie is, maar kiest er bewust voor om dit wel te benoemen. Het ROC benadert nu actief gediplomeerde schoolverlaters, voortijdig schoolverlaters en tussentijdse schoolverlaters. Zij krijgen een coach toegewezen die hen begeleidt in de stap van school naar werk.

2. Succesfactoren: wat heeft geholpen?

Een gezamenlijk belang en gedeelde passie voor jongeren

Alle betrokkenen ervaren gezamenlijk belang om minder zelfredzame jongeren te ondersteunen in de stap van school naar werk of een combinatie hiervan. Zowel de gemeente als het Graafschap College voelt een verantwoordelijkheid voor het ondersteunen van deze doelgroep. Bij de gemeente is deze ingegeven door de verantwoordelijkheid die zij heeft gekregen met de decentralisatie en het Graafschap College heeft de missie dat er geen leerlingen van de school gaan zonder dat zij perspectief hebben. Petra vertelt hoezeer de gemeente waardeert dat het Graafschap College haar verantwoordelijkheid breed ziet: "het commitment van het Graafschap college gaat echt verder dan 'wij zijn van het onderwijs en we doen misschien af en toe een klein uitstapje'. En dat is bijzonder, dat doet echt niet ieder ROC en er gaat ook de nodige tijd, energie en geld inzitten. Maar dat we op die manier echt investeren in de regio maakt ook weer dat andere partners bereid zijn te investeren. Zo doen we het samen."

De jongere centraal stellen en differentiëren

Bij alle betrokkenen leeft sterk het besef dat er niet één instrument gaat zijn dat 'het' antwoord biedt. Daarvoor is de complexiteit en differentiatie van de problematiek en de doelgroep te groot. Het is daarom belangrijk om goed te kijken wat de vraag is, wat de student nodig heeft en welk antwoord daarbij past om de volgende stap te kunnen zetten. Een gedifferentieerd aanbod is essentieel.

Dapperheid en stap-voor-stap werken

Om tot resultaten te komen is ook dapperheid en lef nodig, benadrukken de betrokkenen. Er zijn weinig gebaande paden en weinig zekerheden. Lef hebben, zaken gewoon uitproberen leidt tot nieuwe inzichten en ontdekkingen.

3. Vervolgstappen: wensen en uitdagingen voor de toekomst

De aansluiting tussen zorg en werk verder versterken en verstevigen

Een eerste wens is dat naast de aansluiting tussen school en werk, de aansluiting tussen zorg en werk verder te versterken en te verstevigen. Dit begint bij het nog beter te weten komen wie men waarvoor moet hebben en welke ondersteuningsvormen nog verbeterd moeten worden voor een integrale ondersteuning voor de jongeren. Een eerste stap die hierin wordt gezet, is het bekend maken en uitlichten van de voorbeelden waar dit al goed gaat.

Jongeren volgen om vroegtijdig te kunnen interveniëren

Ten tweede zou men graag de jongeren langer volgen om te zien hoe het met de jongeren gaat en vroegtijdig te kunnen interveniëren wanneer het niet goed gaat (de motie Quint). Het is daarin voor de betrokkenen nog zoeken hoe deze jongeren het best gevolgd kunnen worden, zonder dat je gegevens verzameld die je volgens privacywetgeving niet mag hebben.

Meer betekenen voor jongeren met een arbeidsbeperking

De derde wens is om meer te betekenen voor jongeren met een arbeidsbeperking. Om deze reden neemt de gemeente samen met het UWV en WSP deel aan een pilot die onderdeel uitmaakt van de Transitieroute.

Uitdagingen zijn er ook. Er kwamen er in het gesprek twee naar voren:

- In het onderwijs komen steeds meer jongeren met psychische problemen die niet in het reguliere onderwijs zijn te hanteren. Maar op het moment dat deze jongeren worden uitgeschreven hebben zij ook geen perspectief. De school zou de jongeren daarom graag houden, maar vanuit de wetgeving is het moeilijk deze jongeren een apart programma aan te bieden om stabiel te worden.
- Een passend programma bieden voor jongere statushouders met een hoog cognitief niveau maar die qua taalniveau achterblijven, blijkt ook een uitdaging qua wetgeving. Voor deze doelgroep zou de Vavo een goede voorziening zijn. Knelpunt daarin is echter dat deze jongeren vaak een uitkering krijgen en daarom geen recht hebben op studiefinanciering. Daardoor kan een Vavo-opleiding veelal niet of moeilijk worden bekostigd.